

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 13 grudnia 2012 r. *

Skarga o stwierdzenie nieważności — Prawo instytucjonalne — Terminarz posiedzeń plenarnych Parlamentu Europejskiego na lata 2012 i 2013 — Protokoły w sprawie ustalenia siedzib instytucji i niektórych organów, jednostek organizacyjnych i służb Unii Europejskiej

W sprawach połączonych C-237/11 i C-238/11

mających za przedmiot dwie skargi o stwierdzenie nieważności na podstawie art. 263 TFUE, wniesione w dniu 17 maja 2011 r.,

Republika Francuska, reprezentowana przez E. Belliard, G. de Bergues'a i A. Adama, działających w charakterze pełnomocników,

strona skarżąca,

popierana przez:

Wielkie Księstwo Luksemburga, reprezentowane przez C. Schiltza, działającego w charakterze pełnomocnika,

interwenient,

przeciwko

Parlamentowi Europejskiemu, reprezentowanemu przez C. Pennerę, N. Lorenza i E. Waldherr, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: R. Silva de Lapuerta, pełniący obowiązki prezesa trzeciej izby, K. Lenaerts, G. Arestis, T. von Danwitz (sprawozdawca) i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: R. Șereș, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 czerwca 2012 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 6 września 2012 r.,

* Język postępowania: francuski.

wydaje następujący

Wyrok

- 1 W skargach w sprawach C-237/11 i C-238/11 Republika Francuska wnosi do Trybunału o stwierdzenie nieważności uchwał Parlamentu Europejskiego z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie terminarza posiedzeń Parlamentu, odpowiednio, na 2012 r. oraz na 2013 r. (zwanym dalej „zaskarżonymi uchwałami”).

Ramy prawne

- 2 W dniu 12 grudnia 1992 r. rządy państw członkowskich przyjęły na podstawie art. 216 traktatu EWG, art. 77 traktatu EWWiS i art. 189 traktatu EWEA, za wzajemnym porozumieniem, decyzję w sprawie lokalizacji siedzib instytucji i niektórych organów i służb Wspólnot Europejskich (Dz.U. C 341, s. 1, zwaną dalej „decyzją z Edynburga”).
- 3 W trakcie konferencji międzyrządowej, która doprowadziła do zawarcia traktatu z Amsterdamu, treść decyzji z Edynburga została przejęta jako protokół nr 12 załączony do traktatów UE, WE, EWWiS i EWEA.
- 4 Obecnie protokół nr 6 załączony do traktatów UE i FUE oraz protokół nr 3 załączony do traktatu EWEA, dotyczące ustalenia siedzib instytucji i niektórych organów, jednostek organizacyjnych i służb Unii Europejskiej (zwane dalej „protokołami w sprawie siedzib instytucji”), przewidują w jedynym artykule pod lit. a), w brzmieniu identycznym z art. 1 lit. a) decyzji z Edynburga:

„Parlament Europejski ma siedzibę w Strasburgu, gdzie odbywa się 12 [comiesięcznych] posiedzeń plenarnych, w tym posiedzenie budżetowe. Dodatkowe posiedzenia plenarne odbywają się w Brukseli. Komisje Parlamentu Europejskiego obradują w Brukseli. Sekretariat Generalny Parlamentu Europejskiego i jego służby pozostają w Luksemburgu”.

Okoliczności powstania sporu

- 5 W dniu 3 marca 2011 r. Konferencja Przewodniczących przyjęła dwa projekty terminarza posiedzeń Parlamentu, na 2012 r. i na 2013 r. Na październik 2012 r. w projekcie przewidziano dwa posiedzenia plenarne Parlamentu, pierwsze w dniach 1–4 października, drugie w dniach 22–25 października. Na październik 2013 r. w projekcie przewidziano też dwa posiedzenia plenarne, pierwsze w dniach od 30 września do 3 października, drugie w dniach 21–24 października.
- 6 W dniu 7 marca 2011 r. poseł do Parlamentu A. Fox wniósł dwie poprawki do projektów przedstawionych przez Konferencję Przewodniczących.
- 7 Zgodnie z pierwszą poprawką, dotyczącą 2012 r.:

„W terminarzu posiedzeń na 2012 r. wprowadza się następujące zmiany:

- zniesienie posiedzenia w 40. tygodniu (w dniach 1–4 października);
- podział drugiego posiedzenia w październiku (w dniach 22–25 października) na dwa oddzielne posiedzenia:
 - posiedzenie pierwsze: w dniach 22–23 października;
 - posiedzenie drugie: w dniach 25–26 października” [tłumaczenie nieoficjalne].

- 8 Druga poprawka, dotycząca 2013 r., została sformułowana następująco:
- „W terminarzu posiedzeń na 2013 r. wprowadza się następujące zmiany:
- zniesienie posiedzenia w 40. tygodniu (w dniach od 30 września do 3 października);
 - podział drugiego posiedzenia w październiku (w dniach 21–24 października) na dwa oddzielne posiedzenia:
 - posiedzenie pierwsze: w dniach 21–22 października;
 - posiedzenie drugie: w dniach 24–25 października” [tłumaczenie nieoficjalne].
- 9 Pierwsza poprawka, dotycząca terminarza posiedzeń na 2012 r., została przyjęta większością 357 głosów za, przy 255 głosach przeciw i 41 wstrzymujących się.
- 10 W związku z tym zmieniony terminarz posiedzeń na 2012 r. przewiduje przeprowadzenie dwóch posiedzeń w październiku w tym samym tygodniu, w dniach 22 i 23, a następnie 25 i 26 października.
- 11 Druga poprawka, dotycząca terminarza posiedzeń na 2013 r., została przyjęta większością 356 głosów za, przy 253 głosach przeciw i 35 wstrzymujących się.
- 12 W związku z tym zmieniony terminarz posiedzeń na 2013 r. przewiduje przeprowadzenie dwóch posiedzeń w październiku w tym samym tygodniu, w dniach 21 i 22, a następnie 24 i 25 października.
- 13 Republika Francuska, uznawszy uchwały przyjęte z tymi poprawkami na posiedzeniu Parlamentu w dniu 9 marca 2011 r. za sprzeczne z protokołami w sprawie siedzib instytucji, wniosła skargi w niniejszych sprawach.

Postępowania przed Trybunałem i żądania stron

- 14 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 21 września 2011 r. Wielkie Księstwo Luksemburga zostało dopuszczone do spraw C-237/11 i C-238/11 w charakterze interwenienta na poparcie żądań Republiki Francuskiej.
- 15 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 9 stycznia 2012 r. sprawy C-237/11 i C-238/11 zostały połączone do celów procedury ustnej oraz wydania wyroku.
- 16 Rząd francuski wnosi do Trybunału o:
- stwierdzenie nieważności zaskarżonych uchwał;
 - obciążenie Parlamentu kosztami postępowania.
- 17 Parlament wnosi do Trybunału o:
- odrzucenie skarg jako niedopuszczalnych;
 - ewentualnie, oddalenie skarg jako bezzasadnych; oraz
 - obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

18 Wielkie Księstwo Luksemburga wnosi do Trybunału o:

- stwierdzenie nieważności zaskarżonych uchwał;
- obciążenie Parlamentu kosztami postępowania.

W przedmiocie skarg

W przedmiocie dopuszczalności

- 19 Parlament podważa dopuszczalność skarg, z tego względu że decyzja w sprawie terminarza obrad jest aktem z zakresu organizacji wewnętrznej, niepodlegającym zaskarżeniu w trybie art. 263 TFUE.
- 20 W tej kwestii wystarczy stwierdzić, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem ustalenie, czy zaskarżona uchwała dotyczy wyłącznie wewnętrznej organizacji Parlamentu, czy też wywołuje skutki prawne wobec osób trzecich, jest nierozdzielnie związane z koniecznością zbadania jej treści, a więc rozpatrzenia skargi co do istoty, w związku z czym należy przejść do rozpatrywania istoty skargi (wyroki: z dnia 10 lutego 1983 r. w sprawie 230/81 Luksemburg przeciwko Parlamentowi, Rec. s. 255, pkt 30; z dnia 22 września 1988 r. w sprawach połączonych 358/85 i 51/86 Francja przeciwko Parlamentowi, Rec. s. 4821, pkt 15; a także z dnia 28 listopada 1991 r. w sprawach połączonych C-213/88 i C-39/89 Luksemburg przeciwko Parlamentowi, Rec. s. I-5643, pkt 16).

Co do istoty

Argumentacja stron

- 21 Republika Francuska podnosi jeden zarzut, dotyczący naruszenia przez zaskarżone uchwały protokołów w sprawie siedzib instytucji, a w związku z tym także wyroku z dnia 1 października 1997 r. w sprawie C-345/95 Francja przeciwko Parlamentowi, Rec. s. I-5215. W drodze zaskarżonych uchwał Parlament zniósł jej zdaniem jedno z dwunastu comiesięcznych posiedzeń plenarnych, jakie powinny odbywać się w Strasburgu (Francja).
- 22 Zdaniem Republiki Francuskiej Parlament jest, po pierwsze, związany swoją praktyką co do czasu trwania posiedzeń, potwierdzoną w protokołach w sprawie siedzib instytucji. Ponadto, planując skrócenie dwóch z dwunastu comiesięcznych posiedzeń plenarnych z czterech do dwóch dni i odbycie ich w tym samym tygodniu, Parlament spowodował częściową bezskuteczność owych protokołów.
- 23 Po drugie, Republika Francuska utrzymuje, że posiedzenia wyznaczone na październik zakłócają „regularny rytm”, w jakim powinny się odbywać comiesięczne posiedzenia plenarne zgodnie z pkt 29 ww. wyroku z dnia 1 października 1997 r. w sprawie Francja przeciwko Parlamentowi.
- 24 Po trzecie, Republika Francuska zwraca uwagę, że Trybunał uznał w przytoczonym wyroku, iż dodatkowe posiedzenia plenarne mogą być zwoływane w innym miejscu pracy Parlamentu tylko pod warunkiem odbycia przez tę instytucję dwunastu zwykłych posiedzeń plenarnych w Strasburgu.
- 25 Na koniec Republika Francuska uznaje, że w celu uzasadnienia zaskarżonych uchwał Parlament nie może powoływać się na argumenty dotyczące wewnętrznej organizacji jego pracy.
- 26 W odpowiedzi Parlament utrzymuje przede wszystkim, że protokoły w sprawie siedzib instytucji nie określają czasu trwania comiesięcznych posiedzeń plenarnych.

- 27 Przeciwnie, z pkt 15 i 16 wyroku z dnia 10 lipca 1986 r. w sprawie 149/85 Wybot, Rec. s. 2391, wynika jego zdaniem, że określenie czasu trwania posiedzeń należy do uprawnień Parlamentu z zakresu jego organizacji wewnętrznej. Wyrok ten dotyczył wprowadzie czasu trwania sesji rocznej, nie ma jednak powodów, aby wyciągać inny wniosek w odniesieniu do określenia czasu trwania comiesięcznych posiedzeń plenarnych. Zatem w braku wyraźnego określenia czasu trwania posiedzenia plenarnego Parlament jest władny na podstawie art. 232 TFUE samodzielnie określać czas trwania tych posiedzeń.
- 28 Następnie Parlament uznaje, że art. 341 TFUE, zgodnie z którym jedynie „siedzibę instytucji Unii określa wspólne porozumienie rządów państw członkowskich”, należy interpretować ściśle.
- 29 Z tego względu Trybunał uznał w pkt 32 ww. wyroku z dnia 1 października 1997 r. w sprawie Francja przeciwko Parlamentowi, że państwa członkowskie nie naruszyły uprawnień Parlamentu w zakresie jego organizacji wewnętrznej, narzucając mu pewne zobowiązania w odniesieniu do jego wewnętrznej organizacji, które były nierozłącznie związane z koniecznością wyznaczenia siedziby Parlamentu przy zachowaniu wielości miejsc jego pracy.
- 30 Natomiast określenie czasu trwania comiesięcznych posiedzeń plenarnych nie jest konieczne do wyznaczenia siedziby Parlamentu, w związku z czym należy do wyłącznej kompetencji tej instytucji. Wobec powyższego rządy państw członkowskich nie były uprawnione do określenia w protokołach w sprawie siedzib instytucji czasu trwania posiedzeń plenarnych, jako że Parlamentowi przysługuje na podstawie art. 232 TFUE swoboda w tym zakresie.
- 31 Parlament utrzymuje wreszcie, że protokoły w sprawie siedzib instytucji należy interpretować w taki sposób, by nie pozbawiać skuteczności przysługujących mu uprawnień w zakresie jego organizacji wewnętrznej.
- 32 W tej kwestii Parlament twierdzi, po pierwsze, że wcześniejsza praktyka w zakresie czasu trwania posiedzeń plenarnych nie może wiązać go na przyszłość. Wobec fundamentalnych zmian w odniesieniu do zakresu kompetencji, składu i sposobu funkcjonowania Parlamentu, jakie zaszły 1992 r., nie można bowiem wymagać od niego utrzymania praktyki dawniejszej nawet od daty przyjęcia decyzji z Edynburga. Parlament przypomina w tej kwestii, że liczba dodatkowych posiedzeń plenarnych w Brukseli stale i znacząco maleje. W latach 1999–2004 liczba takich dodatkowych posiedzeń plenarnych odbywanych rocznie oscylowała między sześcioma a ośmioma, spadła do sześciu w latach 2004–2009, do pięciu w latach 2010 i 2011 i do czterech w latach 2012 i 2013. Spadek liczby owych posiedzeń odzwierciedla, podobnie jak zaskarżone uchwały, zmiany w sposobie funkcjonowania Parlamentu. Następuje bowiem stopniowy wzrost liczby posiedzeń komisji parlamentarnych, jako że większa część działalności Parlamentu ma obecnie miejsce w komisjach, a nie na posiedzeniach plenarnych.
- 33 Po drugie, zaskarżone uchwały służą ograniczeniu wpływu miejsca siedziby Parlamentu na jego funkcjonowanie. Skuteczność przysługujących mu uprawnień z zakresu organizacji wewnętrznej oznacza, że powinien on być w stanie ograniczać niekorzystne skutki wynikające z wielości miejsc pracy. Ma on z tego tytułu prawo minimalizować obciążenia – gospodarcze, transportowe i środowiskowe – wynikające z takiej sytuacji, organizując dwa posiedzenia plenarne w tym samym tygodniu. Parlament wskazuje w tej kwestii, że koszty wynikające z geograficznego układu miejsc jego pracy wynoszą około 160 mln EUR, a organizacja dwóch posiedzeń w Brukseli zamiast w Strasburgu we wrześniu 2008 r. pozwoliła na oszczędności szacowane na 2,5 mln EUR.
- 34 Po trzecie, Parlament przypomina, że zaskarżone uchwały dotyczą, w każdym z dwóch lat, tylko dwóch posiedzeń plenarnych na dwanaście. Ponadto, w braku posiedzenia plenarnego w sierpniu, dwa posiedzenia muszą w każdym razie mieć miejsce w październiku. Parlament dodaje, w odniesieniu do posiedzenia budżetowego, które ma mieć miejsce w październiku, że jakkolwiek wykonywanie uprawnień budżetowych na posiedzeniu plenarnym nie jest ani zbędne, ani bezprzedmiotowe, to jednak trzeba brać pod uwagę, iż procedura budżetowa zajmuje obecnie jedynie kilka godzin w trakcie

posiedzenia. Parlament podkreśla na koniec, że wyrażana przez Republikę Francuską obawa o generalizację praktyki ograniczania czasu trwania comiesięcznych posiedzeń plenarnych jest wyłącznie hipotetyczna.

- 35 W uwagach interwenienta Wielkie Księstwo Luksemburga utrzymuje w szczególności, po pierwsze, że podejmując zaskarżone uchwały, Parlament nie korzysta z przysługujących mu uprawnień w zakresie organizacji wewnętrznej w celu poprawy swojego funkcjonowania, lecz usiłuje w istocie samodzielnie wyznaczyć miejsce swojej siedziby. Po drugie, państwo to przypomina o rozróżnieniu między comiesięcznymi posiedzeniami plenarnymi odbywanymi w Strasburgu a dodatkowymi posiedzeniami plenarnymi, jakie Parlament ma prawo odbywać w Brukseli. Te posiedzenia, różniące się między innymi czasem trwania, jako że posiedzenia w Brukseli powinny być krótsze, nie są wzajemnie zamienne. Zdaniem tego państwa członkowskiego dwa posiedzenia plenarne zaplanowane w zaskarżonych uchwałach na październik 2012 r. i październik 2013 r. należy uznać za jedno comiesięczne posiedzenie plenarne. Wobec tego liczba comiesięcznych posiedzeń plenarnych mających miejsce w Strasburgu została ograniczona do jedenastu, z naruszeniem protokołów w sprawie siedzib instytucji.

Ocena Trybunału

- 36 Na wstępie należy przypomnieć wnioski wynikające z ww. wyroku z dnia 1 października 1997 r. w sprawie Francja przeciwko Parlamentowi. Jakkolwiek bowiem wyrok ów dotyczył wykładni decyzji z Edynburga, decyzja ta została przejęta bez zmian w protokołach w sprawie siedzib instytucji. Ponadto strony nie tylko zgadzają się co do znaczenia tego wyroku dla rozstrzygnięcia niniejszych spraw, ale także powołują się na niego na poparcie swoich rozbieżnych stanowisk.
- 37 Wyrok ten opiera się na rozważaniach dotyczących relacji między kompetencją państw członkowskich do określenia miejsca siedziby Parlamentu a uprawnieniami Parlamentu w zakresie jego organizacji wewnętrznej.
- 38 W odniesieniu do kompetencji państw członkowskich do określenia miejsca siedziby Parlamentu Trybunał uznał, że wykonanie tej kompetencji obejmuje nie tylko obowiązek wyznaczenia miejsca siedziby, lecz także, wobec wielości miejsc pracy tej instytucji, uprawnienie do sprecyzowania pojęcia siedziby poprzez wskazanie działań, jakie mają tam mieć miejsce (zob. ww. wyrok z dnia 1 października 1997 r. w sprawie Francja przeciwko Parlamentowi, pkt 24).
- 39 Trybunał stwierdził w tej kwestii, że państwa członkowskie ustaliły, iż siedziba Parlamentu, znajdująca się w Strasburgu, oznacza główne miejsce obrad tej instytucji na zwykłych posiedzeniach plenarnych, określając w sposób wiążący, po pierwsze, liczbę posiedzeń, które mają tam mieć miejsce, i decydując, po drugie, iż Parlament winien wykonywać swoje uprawnienia budżetowe na jednym ze zwykłych posiedzeń plenarnych odbywających się w miejscu siedziby tej instytucji (zob. ww. wyrok z dnia 1 października 1997 r. w sprawie Francja przeciwko Parlamentowi, pkt 25, 28).
- 40 Na podstawie powyższych ustaleń Trybunał orzekł, że decyzję z Edynburga należy interpretować w ten sposób, iż definiuje ona siedzibę Parlamentu jako miejsce, gdzie powinno się odbywać w regularnym rytmie dwanaście zwykłych posiedzeń plenarnych tej instytucji, w tym posiedzenie, w trakcie którego Parlament wykonuje uprawnienia budżetowe powierzone mu w traktacie. Trybunał orzekł też, że dodatkowe posiedzenia plenarne w innym miejscu pracy mogą więc zostać zwołane tylko pod warunkiem odbycia przez Parlament dwunastu zwykłych posiedzeń plenarnych w Strasburgu, czyli w miejscu siedziby instytucji (zob. ww. wyrok z dnia 1 października 1997 r. w sprawie Francja przeciwko Parlamentowi, pkt 29).

- 41 Ponadto Trybunał stwierdził, że państwa członkowskie, definiując w ten sposób siedzibę Parlamentu, nie naruszyły przysługujących mu uprawnień w zakresie jego organizacji wewnętrznej. Zdaniem Trybunału bowiem Parlament jest wprawdzie uprawniony do podejmowania stosownych decyzji w celu zapewnienia właściwego funkcjonowania i przebiegu stosowanych przez niego procedur, muszą one jednak pozostawać w zgodzie z kompetencją państw członkowskich do określania miejsca jego siedziby (ww. wyrok z dnia 1 października 1997 r. w sprawie Francja przeciwko Parlamentowi, pkt 30, 31).
- 42 Z drugiej strony państwa członkowskie przy wykonywaniu kompetencji do określania miejsca siedziby instytucji mają obowiązek poszanowania uprawnienia Parlamentu do decydowania o swojej organizacji wewnętrznej i zapewnienia, by ich decyzje nie utrudniały właściwego funkcjonowania tej instytucji. Trybunał uznał w tej kwestii, że zobowiązania nałożone na Parlament w decyzji z Edynburga wynikają z konieczności wyznaczenia miejsca jego siedziby przy jednoczesnym zachowaniu wielości miejsc jego pracy i nie są poza tym sprzeczne z generalną praktyką działania Parlamentu (zob. ww. wyrok z dnia 1 października 1997 r. w sprawie Francja przeciwko Parlamentowi, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 43 W świetle powyższych ustaleń należy zbadać, czy Parlament naruszył, jak utrzymuje Republika Francuska, protokoły w sprawie siedzib instytucji, planując na lata 2012 i 2013, poza dziesięcioma comiesięcznymi posiedzeniami plenarnymi mającymi miejsce w każdym miesiącu oprócz sierpnia i października, dwa dwudniowe posiedzenia plenarne w tym samym tygodniu w październiku.
- 44 Jest bezsporne, że w zaskarżonych uchwałach Parlament odstąpił, na skutek poprawek zgłoszonych przez posła A. Foksa, od projektów przedstawionych przez Konferencję Przewodniczącą w odniesieniu do posiedzeń plenarnych zaplanowanych na październik 2012 r. i październik 2013 r.
- 45 W projektach Konferencji Przewodniczących zaplanowano posiedzenia plenarne w Strasburgu w każdym miesiącu z wyjątkiem sierpnia, kiedy to nie zaplanowano posiedzeń plenarnych, i października, kiedy to zaplanowano dwa posiedzenia plenarne. Posiedzenia te miały mieć miejsce w 2012 r. w dniach 1–4 października i 22–25 października, a w 2013 r. w dniach od 30 września do 3 października i 21–24 października.
- 46 Omówione projekty terminarza były zgodne z praktyką instytucji, zarówno jeśli chodzi o brak posiedzenia plenarnego w sierpniu, zamiast czego jedno posiedzenie powinno zostać dodane w innym miesiącu oprócz posiedzenia zwykle przewidzianego w tym miesiącu, jak w odniesieniu do czasu trwania comiesięcznych posiedzeń plenarnych. Jak bowiem strony zgodnie stwierdziły na rozprawie, posiedzenia takie trwają, zgodnie ze zwykłą praktyką Parlamentu, cztery dni, od godziny 17.00 w poniedziałek do godziny 17.00 we czwartek.
- 47 Jak wynika z zaskarżonych uchwał, comiesięczne posiedzenia plenarne w 2012 r. zaplanowane początkowo w dniach 1–4 października i 22–25 października zostały zastąpione dwoma posiedzeniami w tym samym tygodniu, w dniach 22–23 października i 25–26 października. Podobnie na 2013 r. comiesięczne posiedzenia plenarne zaplanowane początkowo w dniach od 30 września do 3 października i 21–24 października zostały zastąpione posiedzeniami w tym samym tygodniu, w dniach 21–22 października i 24–25 października.
- 48 Należy stwierdzić, że posiedzenia plenarne przewidziane w ten sposób w zaskarżonych uchwałach na październik 2012 r. i październik 2013 r. nie spełniają wymagań wynikających z protokołów w sprawie siedzib instytucji.
- 49 Po pierwsze, należy rozpatrzyć genezę zaskarżonych uchwał, brzmienie poprawek, które doprowadziły do ich podjęcia, oraz praktykę Parlamentu.

- 50 Przede wszystkim, w świetle projektów przedstawionych przez Konferencję Przewodniczącą, omówionych w pkt 5 i 45 niniejszego wyroku, okazuje się, że projektowany terminarz posiedzeń plenarnych na październik 2012 r. i październik 2013 r. znacznie odbiegał od przyjętego w zaskarżonych uchwałach.
- 51 Następnie, jak wynika z samego brzmienia poprawek, które doprowadziły do podjęcia zaskarżonych uchwał, miały one na celu „zniesienie” pierwszego posiedzenia plenarnego planowanego na październik 2012 r. i październik 2013 r. oraz „podział [...] na dwa” drugiego posiedzenia.
- 52 W związku z tym, zgodnie z brzmieniem poprawek, jedno z dwóch posiedzeń planowanych na październik każdego rozpatrywanego roku, trwających cztery dni, miało zostać zniesione, podczas gdy drugie z tych posiedzeń, podzielone na dwa, tworzyłoby dwa posiedzenia dwudniowe.
- 53 Taką interpretację zaskarżonych uchwał potwierdza wreszcie praktyka Parlamentu, jaka wynika z porządku dziennego posiedzeń w dniach 22–23 października i 25–26 października 2012 r.
- 54 Jak bowiem wynika z porządku dziennego tych posiedzeń, pierwsze z nich odbywało się w poniedziałek 22 października od godziny 17.00 do godziny 23.00 oraz we wtorek 23 października od godziny 8.30 do godziny 23.00, natomiast drugie w czwartek 25 października od godziny 9.00 do godziny 23.00 oraz w piątek 26 października od godziny 9.00 do godziny 13.30.
- 55 Zatem czas trwania dwóch nowo stworzonych posiedzeń plenarnych w 2012 r. nie odpowiadał czasowi trwania zwykłych posiedzeń plenarnych w pozostałych miesiącach 2012 r. Posiedzenia te rozpoczynają się bowiem z reguły w poniedziałek o godzinie 17.00 i trwają do godziny 23.00, a następnie są kontynuowane we wtorek w godzinach 9.00–23.00, w środę w godzinach 9.00–23.00 oraz w czwartek od godziny 9.00 do godziny 17.00.
- 56 Jak wynika z tego porównania, zaskarżone uchwały powodują obiektywnie znaczne skrócenie czasu, jaki Parlament może poświęcić obradom i podejmowaniu uchwał w październiku 2012 r. i w październiku 2013 r. W porównaniu do zwykłych posiedzeń plenarnych rzeczywisty czas pozostający do dyspozycji podczas posiedzeń w tym miesiącu jest bowiem skrócony o ponad połowę.
- 57 Po drugie, jak wynika z pkt 29 ww. wyroku z dnia 1 października 1997 r. w sprawie Francja przeciwko Parlamentowi, siedziba Parlamentu to miejsce, w którym powinno się odbywać w regularnym rytmie „dwanaście zwykłych posiedzeń plenarnych” tej instytucji, i należy odróżniać tych dwanaście posiedzeń od „dodatkowych posiedzeń plenarnych”, które można zaplanować tylko pod warunkiem rzeczywistego odbycia przez Parlament dwunastu zwykłych posiedzeń plenarnych.
- 58 W związku z tym rozróżnieniem posiedzenie można uznać za należące do kategorii „zwykłych posiedzeń plenarnych” tylko wtedy, gdy odpowiada ono pozostałym comiesięcznym zwykłym posiedzeniom plenarnym zwołanym zgodnie z protokołami w sprawie siedzib instytucji, między innymi jeśli chodzi o czas trwania.
- 59 Jak zaś wynika z ustaleń poczynionych w pkt 54–56 niniejszego wyroku, posiedzenia w październiku 2012 r. i w październiku 2013 r. w związku z ich czasem trwania nie są równoważne pozostałym comiesięcznym zwykłym posiedzeniom plenarnym zaplanowanym w zaskarżonych uchwałach.
- 60 Po trzecie, jeśli chodzi o argument Parlamentu dotyczący jego uprawnień w zakresie organizacji wewnętrznej, jest bezsporne, że Parlamentowi przysługują takie uprawnienia, jednakże jest on zobowiązany, jak to zostało przypomniane w pkt 41 niniejszego wyroku, wykonywać owe uprawnienia z poszanowaniem kompetencji państw członkowskich do określenia miejsca siedziby tej instytucji. Protokoły w sprawie siedzib instytucji opierają się bowiem na wzajemnym poszanowaniu kompetencji państw członkowskich i Parlamentu.

- 61 W każdym zaś razie należy stwierdzić, że Parlament nie przedstawił w postępowaniu przed Trybunałem powodów związanych z wykonywaniem jego uprawnień w zakresie organizacji wewnętrznej, które by pozwalały uzasadnić, mimo ciągłego wzrostu zakresu jego kompetencji, znaczne ograniczenie czasu trwania dwóch posiedzeń plenarnych w październiku 2012 r. i w październiku 2013 r. w stosunku do pozostałych dziesięciu comiesięcznych posiedzeń plenarnych i do praktyki Parlamentu.
- 62 W odniesieniu do argumentu dotyczącego wzrostu liczby posiedzeń komisji Parlamentu i prowadzenia obecnie działalności w ich ramach należy zauważyć, że wzrost taki może wprowadzić znajdować w znacznej mierze wytłumaczenie w ciągłym wzroście zakresu kompetencji Parlamentu, nie tłumaczy natomiast, dlaczego miałyby się zmniejszyć ilości zadań do wykonania na posiedzeniu plenarnym ani dlaczego wzrost obciążenia pracą komisji miałyby wpływać akurat na posiedzenia plenarne planowane w październiku.
- 63 Po pierwsze bowiem, Parlament nie był w stanie wyjaśnić powodów, dla których czas trwania drugiego posiedzenia plenarnego w październiku zaplanowany w projekcie terminarza przedstawionym przez Konferencję Przewodniczących został skrócony w 2012 r. do zaledwie półtora dnia.
- 64 Jak zauważa rzecznik generalny w pkt 69 opinii, w odpowiedzi na pytanie dotyczące tej kwestii przedstawiciel Parlamentu nie wyjaśnił na rozprawie powodów, dla których należałoby zakładać, że porządek dzienny drugiego posiedzenia plenarnego zaplanowanego na październik miałby zostać ograniczony, i przyznał nawet, że Parlament nie jest w stanie przewidzieć z wyprzedzeniem, w chwili głosowania w sprawie terminarza, treści porządku dziennego poszczególnych posiedzeń.
- 65 Po drugie, skrócenie czasu trwania pierwszego posiedzenia plenarnego do półtora dnia, uzasadniane twierdzeniem, że posiedzenie budżetowe może obecnie zostać w praktyce zakończone w krótkim czasie, stoi w sprzeczności ze znaczeniem posiedzenia budżetowego.
- 66 Znaczenie posiedzenia budżetowego jest zaś tym większe, że w protokołach w sprawie siedzib instytucji wymieniono wprost to posiedzenie. Jak wynika z pkt 28 ww. wyroku z dnia 1 października 1997 r. w sprawie Francja przeciwko Parlamentowi, państwa członkowskie, stanowiąc, że posiedzenie budżetowe odbywa się w Strasburgu, miały na celu wskazać, iż wykonywanie przez Parlament na posiedzeniu plenarnym jego kompetencji w sprawach budżetowych powinno nastąpić na jednym ze zwykłych posiedzeń plenarnych w miejscu siedziby tej instytucji.
- 67 Wystarczy w tej kwestii zauważyć, że od dnia ogłoszenia wymienionego wyroku uprawnienia Parlamentu w sprawach budżetowych nieprzerwanie wzrastają.
- 68 Zatem wykonywanie przez Parlament na posiedzeniu plenarnym kompetencji w sprawach budżetowych stanowi, jak to przyznaje sam Parlament, fundamentalne wydarzenie w życiu demokratycznym Unii Europejskiej i powinno się odbywać z całą uwagą, starannością i zaangażowaniem, jakich tego rodzaju zadanie wymaga. Wykonywanie tej kompetencji wymaga między innymi publicznej debaty na posiedzeniu plenarnym, pozwalającej obywatelom Unii na zapoznanie się z różnorodnymi poglądami politycznymi wyrażanymi przy tej okazji i na wyrobienie sobie na tej podstawie opinii na temat działań podejmowanych przez Unię.
- 69 Wobec powyższego argument Parlamentu oparty na ww. wyroku w sprawie Wybot jest nie do przyjęcia, jako że sposobu wyznaczenia posiedzeń plenarnych na październik 2012 r. i październik 2013 r. nie uzasadnia przysługujące Parlamentowi uprawnienie z zakresu organizacji wewnętrznej do określania czasu trwania comiesięcznych posiedzeń plenarnych. Ze stwierdzenia tego wynika również, że skargi w niniejszych sprawach są dopuszczalne w świetle orzecznictwa omówionego w pkt 20 niniejszego wyroku.

- 70 Należy wreszcie zauważyć, że nawet jeżeli niedogodności i koszty wynikające z wielości miejsc pracy Parlamentu, opisane przez tę instytucję w ramach niniejszego postępowania, mają charakter rzeczywisty, zapobieganie tym niedogodnościom nie jest zadaniem ani Parlamentu, ani Trybunału, lecz muszą tego ewentualnie dokonać państwa członkowskie w ramach przysługującej im kompetencji do określenia miejsca siedziby instytucji.
- 71 Wobec powyższych rozważań należy uznać, że dwóch posiedzeń plenarnych zaplanowanych w zaskarżonych uchwałach na październik 2012 r. i październik 2013 r. nie można uznać za comiesięczne posiedzenia plenarne w rozumieniu protokołów w sprawie siedzib instytucji.
- 72 W związku z tym należy stwierdzić nieważność zaskarżonych uchwał w zakresie, w jakim nie wyznaczają one w latach 2012 i 2013 dwunastu comiesięcznych posiedzeń plenarnych w Strasburgu.

W przedmiocie kosztów

- 73 Zgodnie z art. 138 § 1 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Parlament przegrał sprawę, a Republika Francuska wniosła o obciążenie go kosztami, należy obciążyć Parlament kosztami postępowania. Zgodnie z art. 140 § 1 regulaminu postępowania Wielkie Księstwo Luksemburga, które interweniowało w sprawie, pokrywa własne koszty.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Stwierdza się nieważność uchwał z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie terminarza posiedzeń Parlamentu na lata 2012 i 2013 w zakresie, w jakim nie wyznaczają one w latach 2012 i 2013 dwunastu comiesięcznych posiedzeń plenarnych w Strasburgu.**
- 2) **Parlament Europejski zostaje obciążony kosztami postępowania.**
- 3) **Wielkie Księstwo Luksemburga pokrywa własne koszty.**

Podpisy